

Onderzoek uitbreiding begraafcapaciteit op de algemene begraafplaatsen in de gemeente Nieuwkoop

STARTNOTITIE

Kenmerk : 12.13026

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	1
1 Inleiding	3
2 Aanleiding	3
3 Doel van het onderzoek.....	4
4 Vraagstelling.....	4
4.1 uitbreidingsvarianten	4
4.2 fysieke beperkingen	4
4.3 herberekening behoefte aan graven	4
4.4 sluiting begraafplaatsen	5
4.5 bijzondere begraafplaatsen.....	5
5 Aandachtspunten.....	5
5.1 uitgangspunt voor capaciteitsberekening.....	5
5.2 ruimtelijke kwaliteit	6
5.3 draagvlak.....	6
5.4 exploitatiekosten.....	6
5.5 alternatieve graftypen.....	6
6 Eindproduct.....	7
7 Werkwijze	7
8 Participatie en communicatie.....	8
8.1 doel van participatie	8
8.2 participatievorm	8
8.3 randvoorwaarden	8
8.4 invulling communicatie	8
9 Financiën	8
10 Planning.....	9
11 Organisatie	9

1 Inleiding

De gemeente Nieuwkoop heeft vier algemene begraafplaatsen in gebruik en beheer. Uit onderzoek is gebleken dat vanaf 2015 een tekort aan begraafcapaciteit ontstaat. Het is daarom noodzakelijk onderzoek te doen naar uitbreidingsmogelijkheden. In deze startnotitie wordt ingegaan op de achtergronden en de aanpak om tot oplossingen te komen.

2 Aanleiding

In de gemeente Nieuwkoop vier algemene begraafplaatsen in gebruik:

- Dorpsstraat 12 in Zevenhoven
- Kerkstraat 43 in Nieuwveen
- Regthuysplein 18 in Nieuwkoop
- Westkanaalweg 83 in Ter Aar

De begraafplaats bij de Hervormde Kerk aan de Aardamseweg in Ter Aar wordt sinds 1931 niet meer in gebruik, maar nog wel door de gemeente onderhouden.

In 2008 is onderzoek gedaan naar de begraafcapaciteit op de vier algemene begraafplaatsen in Nieuwkoop, Ter Aar, Nieuwveen en Zevenhoven. Uit dit onderzoek is gebleken dat op deze begraafplaatsen binnen een aantal jaren een probleem ontstaat met de begraafcapaciteit. Om de capaciteit voor het begraven te waarborgen is vóór 2015 uitbreiding noodzakelijk.

In 2008 is er door adviesbureau Genius Loci een inventarisatierapport opgesteld, waarbij op elk van de vier algemene begraafplaatsen een onderzoek is gedaan naar de situatie. Aan de hand van de begraafcijfers uit de periode 2003-2007 is voor elke begraafplaats een behoeftebepaling gedaan voor de komende 40 jaar (tot en met 2047). Bij de behoeftebepaling is uitgegaan van een actief ruimingsbeleid, waarbij langjarig in een cyclus kan worden begraven. De berekende behoefte is vergeleken met de beschikbare en totale capaciteit van de begraafplaatsen.

Genius Loci stelt in de rapportage vast dat, gelet op de fysieke omstandigheden op de begraafplaatsen, er op middellange termijn capaciteitsproblemen ontstaan, die op drie van de vier begraafplaatsen redelijkerwijs gesproken niet zijn op te lossen. Genius Loci adviseert op langere termijn drie van de huidige begraafplaatsen te sluiten en een nieuwe begraafplaats te ontwikkelen voor circa 1.065 graven.

De begraafplaats Ter Aar is de enige begraafplaats waar, met een actief ruimingsbeleid, in een begraafcyclus kan worden begraven, uitgaande van de lokale behoefte. Vanwege de grondwaterproblematiek

begraafplaats Ter Aar: begraven in een cyclus mogelijk

kan het nodig zijn dat gebruik moet worden gemaakt van de uitbreidingsmogelijkheid van de begraafplaats.

Op 11 november 2008 heeft de raad ingestemd met de beleidsvisie “Harmonisatie begraafplaatsenbeleid gemeente Nieuwkoop” en het college opgedragen het hiermee vastgestelde beleid uit te werken.

3 Doel van het onderzoek

De in deze startnotitie beschreven aanpak heeft tot doel te komen tot een afgewogen oplossingsrichting, waarmee de begraafcapaciteit in de gemeente Nieuwkoop voor langere termijn is gewaarborgd, tegen aanvaardbare kosten.

4 Vraagstelling

4.1 uitbreidingsvarianten

Het advies van Genius Loci van 2008 is om drie van de vier algemene begraafplaatsen te sluiten en begraafcapaciteit te realiseren op een nieuwe begraafplaats. Er zijn echter meer varianten om tot voldoende capaciteit te komen. Niet alleen op de begraafplaats Ter Aar is een uitbreidingsmogelijkheid. Ook de begraafplaatsen Nieuwkoop en Zevenhoven bieden mogelijkheden. We moeten onderzoeken welke variant of combinatie van varianten het meest geschikt is. Hiervoor is een variantenstudie nodig, waarin de oplossingsmogelijkheden tegen elkaar worden afgewogen aan de hand van meerdere criteria.

4.2 fysieke beperkingen

Omdat de fysieke omstandigheden op alle begraafplaatsen een beperkende factor zijn in het hergebruik van de bestaande begraafcapaciteit, is geadviseerd onderzoek te doen naar aard en

begraafplaats Nieuwveen: veel fysieke beperkingen

omvang van de cultuurtechnische situatie. In 2010 zijn op de algemene begraafplaatsen peilbuizen geplaatst. Hiermee wordt iedere maand de grondwaterstand gemeten. Hiermee is bevestigd dat op alle begraafplaatsen het in twee lagen begraven problematisch is. Er wordt feitelijk niet voldaan aan de wettelijke eisen. Verbeteren van deze situatie is vrijwel onuitvoerbaar en daardoor kostbaar. Er kunnen geen volledige grafvakken worden geruimd. Dit vraagstuk uit het onderzoek van 2008 behoeft niet verder te worden onderzocht.

4.3 herberekening behoefte aan graven

Bij het berekenen van de beschikbare capaciteit op de begraafplaatsen, is uitgegaan van de toen beschikbare informatie over de duur van de grafrust. Omdat de gravenadministratie in 2008 niet volledig op orde was, bestond er niet altijd duidelijkheid over bijvoorbeeld het aantal graven dat voor onbepaalde tijd was uitgegeven. De gravenadministratie is inmiddels op orde.

Om betrouwbaar inzicht te hebben in capaciteit op de algemene begraafplaatsen, is het wenselijk aan de hand van de administratie de capaciteit nauwkeurig te bepalen. Tegelijkertijd kan worden bepaald op welke begraafplaatsen het ruimen van graven wellicht soelaas biedt. Daarbij moet dan rekening worden gehouden met de uitkomsten naar de fysieke beperkingen.

4.4 sluiting begraafplaatsen

De juridische sluiting van een algemene begraafplaats is iets dat geleidelijk zal moeten gebeuren. Er zullen geen nieuwe graven meer worden uitgegeven, maar de definitieve sluiting kan pas plaatsvinden, wanneer in alle eigen graven de laatste bijzettingen hebben plaatsgevonden en de grafrechten zijn verlopen. Tot die tijd moet de begraafplaats in stand blijven, en drukt het onderhoud op de gemeentelijke begroting. Indien wordt besloten begraafplaatsen te sluiten, moeten we onderzoeken hoe het beheer zo efficiënt en doelmatig mogelijk kan worden georganiseerd.

4.5 bijzondere begraafplaatsen

In de gemeente zijn zes bijzondere begraafplaatsen. Van alle begravingen in de gemeente, vindt 63% plaats op een bijzondere begraafplaats. Mogelijke capaciteitsproblemen op de bijzondere begraafplaatsen kunnen van invloed zijn op de algemene begraafplaatsen, omdat eventuele overloop daar moet worden opgevangen.

Over dit onderwerp heeft de raad op 11 november 2008 een amendement vastgesteld op het raadsvoorstel van 2008. In het amendement wordt de kanttekening gemaakt dat in het raadsvoorstel alleen wordt gesproken over overleg met de besturen van de bijzondere begraafplaatsen. De raad stelt dat veel religieuze genootschappen in de gemeente actief zijn en dat deze niet allemaal beschikken over een eigen begraafplaats. De raad meent dat ook zij hun wensen kenbaar moeten maken.

Om inzicht te krijgen in de begraafcapaciteit van de bijzondere begraafplaatsen, zijn in 2010 gesprekken gevoerd met de besturen van de beherende kerkgenootschappen. Ook is een gesprek gevoerd met de Islamitische Culturele Vereniging in Nieuwkoop. Uit de gesprekken komt naar voren dat alleen de Rooms-katholieke Kerk aan de Dorpsstraat in Nieuwkoop vanaf 2013 geen graven meer beschikbaar heeft. De Kerk heeft ook geen uitbreidingsmogelijkheid. Bij de berekening van de toekomstige capaciteit voor de algemene begraafplaat(en) moet hiermee rekening worden gehouden.

De Islamitische Culturele Vereniging heeft aangegeven geen behoefte te hebben aan een Islamitisch deel op een algemene begraafplaats omdat vrijwel alle leden van de genootschap worden begraven in het land van herkomst, meestal Marokko.

5 Aandachtspunten

5.1 uitgangspunt voor capaciteitsberekening

Voor het bepalen van de toekomstige capaciteitsvraag wordt het door de raad vastgestelde beleid gevolgd, en daarmee vastgehouden de methodiek, die destijds ook is toegepast voor het berekenen van de capaciteit. Dat betekent dat wordt uitgegaan van het begraven in een begraafcyclus, met toepassing van een actief ruimingsbeleid. De behoefte aan graven wordt berekend op basis van de begraafcijfers van de afgelopen vijf jaren en de sterftcijfers op basis van de CBS bevolkingsprognose.

5.2 ruimtelijke kwaliteit

De kwaliteit van de huidige algemene begraafplaatsen, met uitzondering van die in Ter Aar, is relatief laag. Het bruto grafoppervlak is laag. Dat wil zeggen dat dichtheid van graven hoog is. Hierdoor zijn de begraafplaatsen moeilijk te beheren, en is het beheer ook duur.

Machinaal delven van graven is soms niet eens mogelijk. De kwaliteit wordt in de basis al bepaald bij de aanleg. Bij uitbreiding van begraafplaatsen of de aanleg van een nieuwe begraafplaats is kwaliteit een belangrijk aandachtspunt. Bij het bepalen van oplossingsvarianten is het wenselijk uit te gaan van een bruto grafoppervlak van 7 m². Ook is het essentieel dat voldoende parkeerruimte kan worden gerealiseerd.

begraafplaats Nieuwkoop: weinig ruimtelijke kwaliteit

5.3 draagvlak

Begraven is een gevoelig onderwerp. Ook de discussie over het uitbreiden en mogelijk sluiten van begraafplaatsen maakt de nodige gevoelens los. Inwoners hebben bepaalde ideeën over de wijze waarop en de plek waar ze begraven zouden willen worden. Het uitwerken en kiezen van een oplossingsvariant of -varianten moet dan ook zorgvuldig gebeuren. Het is verstandig om hierover te spreken met kerkgenootschappen en uitvaartondernemers, maar ook is het goed de burger zelf te raadplegen. Op die wijze kan bij de afweging rekening worden gehouden met ideeën over dit onderwerp.

5.4 exploitatiekosten

In het onderzoek van 2008 is vastgesteld dat de exploitatielasten voor het beheer van de vier algemene begraafplaatsen relatief hoog zijn. Dat heeft o.a. te maken met het lage bruto oppervlak van de begraafplaatsen. Daarnaast is het beheer van vier begraafplaatsen uiteraard minder doelmatig dan één begraafplaats. Bij het afwegen van uitbreidingsvarianten zullen de exploitatielasten moeten worden betrokken. Het juridisch sluiten van een begraafplaats, betekent niet dat hiermee de beheerkosten komen te vervallen.

5.5 alternatieve graftypen

Alle huidige algemene begraafplaatsen zijn traditionele begraafplaatsen met grondgraven. Op alle begraafplaatsen is het grondwater min of meer een probleem. Tweediep begraven is op veel plekken niet goed mogelijk en is een goede lijkvertering geen zekerheid. Ook in de Nieuwkoopse omstandigheden zijn grondgraven mogelijk, maar dan moet voldoende worden opgehoogd en gedraineerd.

Een schoon alternatief zijn keldergraven. De beluchting van keldergraven is optimaal, waardoor de

keldergraven bij aanleg

lijkvertering goed verloopt. De betonnen bakken kunnen in het grondwater worden geplaatst, waardoor ophogen niet noodzakelijk is. Bij een goede ruimtelijke kwaliteit kan in een hoge dichtheid worden begraven.

galerijgraven

Een tweede alternatief zijn de galerijgraven. Het principe is gelijk aan de keldergraven, maar de graven staan nu bovengronds. In Zuid-Europa is het bovengronds begraven heel gebruikelijk, maar in Nederland nog bijzonder. Galerijgraven hebben met name in het beheer veel voordelen.

De mogelijkheid van keldergraven en galerijgraven worden betrokken bij de te onderzoeken oplossingsvarianten.

6 Eindproduct

Er wordt een rapport opgeleverd, waarin een betrouwbare berekening van de begraafbehoefte voor de komende 40 jaar de basis vormt. In het rapport worden meerdere oplossingsvarianten uitgewerkt, waarmee aan de behoeftevraag binnen de gemeente wordt voldaan. Van alle varianten of combinatie van varianten worden de investeringen en de exploitatielasten berekend. De varianten worden beoordeeld op technische haalbaarheid, ruimtelijke haalbaarheid, financiële haalbaarheid en maatschappelijke haalbaarheid.

Het rapport is zodanig van opzet dat op basis van de inhoud door college en raad een afgewogen keuze kan worden gemaakt en een principebesluit kan worden genomen.

7 Werkwijze

Het onderzoek valt in drie onderdelen uiteen. Het eerste onderdeel richt zich op het verkrijgen van informatie van betrokkenen. De verkregen informatie kan richtinggevend zijn voor de uiteindelijk te kiezen oplossingsvariant.

Het tweede onderdeel richt zich op het herberekenen van de begraafbehoefte en de capaciteit van de huidige vier begraafplaatsen. Uiteindelijk bepaalt het verschil tussen behoefte en beschikbare capaciteit de benodigde uitbreidingsbehoefte. De onderdelen één en twee kunnen gelijktijdig worden uitgevoerd.

Het derde onderdeel richt zich op het onderzoeken van de mogelijke uitbreidingsvarianten en het toetsen van de varianten aan de hierboven genoemde criteria.

De resultaten van het onderzoek worden met een richtinggevend advies gepresenteerd in een rapportage.

Het onderzoek wordt voor het merendeel in eigen beheer uitgevoerd. Voor het uitwerken en calculeren van varianten wordt expertise betrokken van een gespecialiseerd adviseur op het gebied van begraaftechniek en begraafplaatsbeheer.

Gelet op de kennis die al aanwezig is bij Genius Loci, en de omvang van de kosten die gemoeid zijn met het advies, vindt aanbesteding plaats door onderhandse gunning op basis van een offerte.

8 Participatie en communicatie

8.1 doel van participatie

Participatie van de Nieuwkoopse inwoners biedt mogelijk inzichten in de wensen en ideeën binnen de bevolking die richtinggevend kan zijn bij de keuze van bepaalde varianten en graftypen en de inrichting van een uitbreiding. Het bespreken van de vraagstukken met kerkelijke genootschappen en uitvaartondernemers kan eveneens leiden tot andere inzichten en biedt mogelijk oplossingen of deeloplossingen voor inrichting en het toekomstige beheer.

8.2 participatievorm

Met de kerkgenootschappen en uitvaartondernemers worden gesprekken gevoerd waarin de keuzes die gemaakt moeten worden centraal staan. De inwoners worden betrokken via het burgerpanel. In een enquête kunnen inwoners hun mening kenbaar maken over de toekomst van de begraafplaatsen.

8.3 randvoorwaarden

Van te voren moet duidelijk zijn dat het uiteindelijk de raad is die een besluit neemt op basis van zowel het eindrapport waarin de uitkomsten van het participatietraject worden betrokken. Het is niet vanzelfsprekend dat de raad de mening van de inwoners volgt. De enquête moet goed zijn opgezet en een duidelijk beeld geven van de consequenties van keuzes. Er moeten geen vragen gesteld worden over zaken die niet ter discussie staan of die niet mogelijk zijn.

8.4 invulling communicatie

Rondom de participatievormen moet communicatie plaatsvinden om inwoners op te roepen de enquête via het burgerpanel in te vullen. Deze communicatie verloopt rechtstreeks aan de bestaande deelnemers aan het burgerpanel en algemeen voor degenen die nog niet deelnemen (o.a. via website en NieuwkoopNieuws).

Met de uitvaartondernemers en kerkgenootschappen kan directe persoonlijke communicatie plaatsvinden.

Rondom de startnotitie, het resultaat van het burgerpanel, het collegebesluit en het uiteindelijke raadsbesluit moet ook communicatie plaats vinden via de gebruikelijke middelen als website, nieuwkoop nieuws, collegepersbericht.

9 Financiën

Voor het onderzoek en uitwerken en doorrekenen van oplossingsvarianten is de inzet van een externe adviseur noodzakelijk. De kosten daarvan worden geraamd op € 13.500,-. In de begroting 2012 is in binnen het product Lijkbezorging een incidenteel budget geraamd van € 30.000. Het restantbudget kan later worden ingezet voor het vervoltraject, dat volgt na het principebesluit.

10 Planning

Na vaststelling van dit startdocument medio april 2012, wordt gestart met de werkzaamheden. De werkzaamheden worden uitgevoerd volgens de hieronder weergegeven planning.

	April				Mei				Juni				Juli				Augustus				September				oktober							
	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	
gesprekken kerkgenootschappen																																
consultatie uitvaartondernemers																																
herberekenen begraafbehoefte																																
uitwerken en doorrekenen varianten																																
enquête burgerplatform																																
afronden notitie en advies																																
behandeling in college en raad																																

11 Organisatie

Het onderzoek, de uitwerking en de rapportage worden uitgevoerd door en onder verantwoordelijkheid van de afdeling Beheer Openbare Ruimte. Een belangrijk deel van het onderzoek en de uitwerking wordt expertise aangetrokken van een gespecialiseerd adviseur. Voor dit project wordt geen interdisciplinaire projectgroep samengesteld. Voor slechts enkele onderdelen is expertise en ondersteuning nodig van andere afdelingen. Het gaat om het ruimtelijk toetsen van mogelijk uitbreidingslocaties en het uitvoeren van een enquête onder de inwoners.

De benodigde ambtelijke inzet is geraamd op 160 uren.

BOR team Beheer	120
BO team Communicatie	32
ROG team Vergunningen	8
	160

Startnotitie geagendeerd voor B&W dd	17 april 2012
Besluit B&W	

Startnotitie geagendeerd voor de gemeenteraad dd	24 mei 2012
Besluit gemeenteraad	